

# Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

## Kraakselaan 4

Monumentnummer : GM177

Straat : Kraakselaan  
Huisnummer : 4  
Toevoeging : ---  
Postcode : 6981 HG

Kadastrale aanduiding : Doesburg  
Sectie : B  
Nummer : 2117, B1546

Naam object : ---  
Bouwjaar : 1920  
Architect : J.H. Hogenkamp  
Bouwstijl : rationalisme  
Oorspronkelijke functie : woonhuis  
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen  
Datum beschrijving : 07-12-2015  
Datum aanwijzing : 01-11-2016



## Situering

Pand is gelegen op de hoek van de Kraakselaan met de Julianastraat aan de oostzijde van de historische binnenstad van Doesburg. De straathoek bevindt zich juist buiten de kruising van de Kraakselaan met de Hessengracht en Looiersgracht met er schuin tegenover de noordelijke singel, Loddero genaamd. De huizen worden van de straat gescheiden door een voortuin met hekwerk. Kraakselaan 4 heeft achter en rechts van het huis een tuin.

## Hoofdopzet

Rij van drie woonhuizen van een enkele bouwlaag op rechthoekige plattegrond onder een zadeldak met wolfseinden en een hoger opgaand geveldeel voor de middelste woning. Het rijtje heeft enkellaags aanbouwen onder plat dak achter de woningen.

Kraakselaan 4 is de middelste woning en samengevoegd met Kraakselaan 2 rechts in de rij. De woningen zijn gedeeltelijk onderkelderd en hebben een vliering.

## Historie

De Kraakselaan is gelegen aan de oostzijde van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De straat functioneerde als toegangsweg van en naar de Meipoort, die in 1673 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV werd opgeblazen en niet werd herbouwd.

De aanpalende vestingwerken zijn toen eveneens geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd en waar de Kraakselaan aan de oostzijde naar toe voert.

## Beknopte bouwgeschiedenis

Kraakselaan 4 en 6 zijn in 1920 gebouwd als onderdeel van een rij van drie woonhuizen gebouwd voor woningbouwvereniging St. Joseph naar ontwerp van J.H. Hogenkamp. De rij maakt deel uit van een grotere ontwikkeling met 35 woningen langs de Julianastraat door dezelfde woningbouwvereniging. Hiervan is behalve Kraakselaan 4-6 slechts Julianastraat 2-4 behouden gebleven. Beide straatwanden langs de Julianastraat zijn in 1982 gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

Twee jaar eerder werd aan de achterzijde van nummer 4 een brede platgedekte dakkapel gebouwd. In 1986 is Kraakselaan 2 op de begane grond met nummer vier samengevoegd tot één woning. De etage van dit adres werd toen verbouwd tot bovenwoning en kreeg aan de achterzijde een nieuwe dakkapel.

In 2004 werd ook de bovenwoning met Kraakselaan 4 samengevoegd. De trap en gangmuur van nummer 2 werden verwijderd, alsmede de aangekapte schuur tegen de achtergevel om het plaatsen van twee nieuwe vensters mogelijk te maken. Tevens werden kunststof kozijnen geplaatst.

## Exterieur

Het gebouw is symmetrisch van opzet en heeft drie bakstenen gevels met staafankers en een afgewolfd zadeldak met een haaks gepositioneerd afgewolfd zadeldak boven de middelste woning. De dakvlakken zijn boven nummer 4 belegd met rode muldenpannen, boven nummer 6 liggen rode, romaanse pannen. De gevels zijn gemetseld in kruisverband en staan op een traslaag afgesloten met een rollaag. Circa vijftien jaar geleden zijn de gevels van het gehele rijtje gezandstraald, waarbij de bakhuid van de steen en de voegen licht beschadigd zijn geraakt. Onder de vensters zijn in de plintzone ventilatieopeningen uitgespaard met gietijzeren muisroosters. Links en rechts van de gevel van de middelste woning hebben de linker en rechter woning gespiegelde gevelindelingen.

De gevels van de twee hoekwoningen bestaan uit een entree met glas-in-lood in het bovenlicht boven een geprofileerd kalf en ernaast een drievaks venster met glas-in-lood in de bovenlichten. Nummer 6 is nog voorzien van de houten vensters met bovenramen uit de bouwtijd. De onderramen zijn hier vervangen door dubbel glas. De vensters van nummer 4 en voormalig 2 zijn op de begane grond gemoderniseerd. Alle vensters hebben schuin gemetselde lekdorpelstenen en worden ontlast met een decoratief gemetselde steens rollaag met om en om uitgemetselde koppen. De middelste woning heeft in plaats van een enkel groot venster rechts van de voordeur twee verticale vensters met vast kalf en klapramen. De voordeuren dateren uit de bouwtijd en hebben

een groot centraal paneel met op ooghoogte een klein ovaal raam met diefijzer. In de deuropening hardstenen onderdorpels. Naast de entree ligt een klein gietijzeren ventilatierooster ten behoeve van de kelder.

De voorgevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een houten bakgoot op geprofileerde klossen. Deze gaat licht risalerend over in het overstek met windveren van de middelste gevel. De linker en rechter woning hebben in het voorste dakvlak een vlak gedekte dakkapel met zinken zijwangen en draairamen, die in de linker woning een gereconstrueerde roedenverdeling hebben. De rechter dakkapel heeft enkelruits draairamen. Links en rechts staat een rechthoekig gemetselde, bakstenen schoorsteen met elk twee grespijpen. Het middendeel van de rij heeft een verhoogde en licht risalerende gevel met op de verdieping twee enkelruits kunststof kozijnen binnen de historische vensteropeningen. De geveltop wordt met een wolfseind met overstek afgesloten.

De gemetselde zijgevels staan net als de voorgevel op een gemetseld trasraam met een rollaag. Beide gevels hebben op de begane grond en de verdieping twee vensters, waarbij ter plaatse van het achterste venster van nummer 6 dubbele deuren zijn gerealiseerd die toegang geven tot een moderne serre.

De zijgevelvensters van nummer 6 zijn in kunststof uitgevoerd en op de verdieping voorzien van enkelruits, kunststof draai-kiepramen. Op de begane grond hebben de vensters een vast kalf en glas-in-lood in de bovenramen. De zijgevel is voorzien van rechte muurankers. De gevels worden aan de bovenzijde afgesloten door een geprofileerd boeideel met windveer op gedecoreerde klossen en een afgewolfd dakschild er boven. De boeiboorden zijn in het verleden vervangen. Boven het wolfseind staat op de nok van het dak een rechthoekig gemetselde schoorsteen met een tweemaal getrap uitgemetselde rand. Op de schoorsteen twee grespijpen.

De achtergevel van nummer 4 is een bakstenen gevel van één bouwlaag met rechte muurankers. Tegen de gevel staat rechts een moderne éénlaags uitbouw met schuur. De achtergevel is tien jaar geleden vrijwel geheel nieuw opgetrokken. Hierbij is een aangekapte schuur uit de bouwtijd gesloopt. De nieuwe vensters kregen de zelfde vormgeving en afwerking als de overige vensters. De gevel wordt met een houten bakgoot op klossen afgesloten. In het dakvlak boven de goot staat een moderne, grote, plat gedekte dakopbouw van meerdere vakken breed.

#### *Hekwerk*

De voortuin wordt van de stoep gescheiden door een modern, historiserend vormgegeven hekwerk.

## Interieur

### Kraakselaan 4

De woning heeft een indeling met hal en trapopgang linksvoor, een woonkamer links en een keuken in een uitbouw linksachter. Een historische paneeldeur met een geprofileerde architraaflijst geeft toegang tot de woonkamer. Onder de trap een paneeldeur met trap naar de kelder. Middels doorbraken op de begane grond en verdieping is de woning verbonden met het voormalige adres Kraakselaan 2.

### *Kelder*

De woning heeft twee kelderruimten. Een kelder is gesitueerd onder de voormalige hal van nummer 2. Deze ruimte is niet toegankelijk. Een tweede kelderruimte bevindt zich onder de hal van nummer 4. Beide kelders hebben een rechthoekig grondplan en zijn gedekt met twee troggewelven met ertussen een stalen I-profiel. De kelders worden van daglicht voorzien door een klein houten raam rechtsvoor met voor de gevel een kleine koekoek.

### *Begane grond*

De woonkamer en keuken zijn de afgelopen tien jaar gemoderniseerd. Historische afwerkingen zijn in de vorm van architraaflijsten rond de deuren nog aanwezig. De constructie is nergens in het zicht. Een historische, hergebruikte dubbele glasdeur in de achtergevel geeft toegang tot de vernieuwde keuken en berging achter het huis. Dit deel van de woning wordt hier verder niet beschreven. Het achterste deel van de bouwmuur tussen beide voormalige woningen is in 1986 verwijderd. In het resterende deel is recent een hergebruikt, dubbel glas-in-lood venster – vermoedelijk rond 1950 gemaakt – geplaatst.

Het rechter deel van de woonkamer is een ongedeelde ruimte; de trap naar de verdieping en de rechter gangmuur zijn in 2004 verwijderd, een omklede stalen kolom vangt de balklagen en tussenmuren van de verdieping op.

### *Verdieping*

In de hal van nummer voert een trap met kwart uit de bouwtijd naar de verdieping. De trap dateert uit de bouwtijd en heeft een rijk geprofileerde trappaal waarin een geprofileerde handlijst is gepend. De balustrade is uitgevoerd met gedraaide, houten balusters. Langs de muur een recent aangebrachte, historiserende lambrisering. Op de verdieping is in de oksel van de trap een tweetal trappalen aanwezig, één vierkant de ander rond, met eenvoudig gedecoreerde kop. De indeling bestaat uit twee kamers aan de straatzijde en twee kamers aan de achterzijde, alle onderdaks ondergebracht en toegankelijk middels paneeldeuren met glas in roeden in het bovenvak. De openingen zijn omkaderd met geprofileerde architraaflijsten. De kamers linksvoor krijgen daglicht middels vensters met kunststof draai-kiepramen in de voorgevel, de vertrekken aan de achterzijde middels ramen in de dakkapel.

De gang is in 2004 naar rechts verlengd, een doorgang in de bouwmuur maakt de vertrekken van Kraakselaan 2 toegankelijk. De kamer rechtsvoor is verbouwd tot badkamer en krijgt daglicht door een modern dakraam en venster in de zijgevel. Alle vertrekken zijn met modern plaatmateriaal afgewerkt, de dakconstructie is nergens in het zicht.

### *Vliering*

Een vaste houten steektrap geeft vanuit een kamer linksvoor toegang tot de vliering. De constructie is hier geheel in het zicht en bestaat uit een met kraalschroten beschoten gordingenkap, ondersteund met grenen hangwerken. Via een doorbraak in de halfsteens tussenmuur is ook de vliering boven nummer 2 toegankelijk.

## Bouwdossiers

- 20-10-1920 Bouwen van 35 woningen voor woningbouwvereniging St. Joseph
- 12-11-1980 Bouwen van een dakkapel
- 16-06-1986 Het gedeeltelijk samenvoegen van twee woningen en maken van een bovenwoning
- 03-02-2004 Het samenvoegen van twee woningen
- 04-04-2005 Het gedeeltelijk veranderen van de achtergevel
- 19-06-2008 Plaatsen erfafscheiding met poeren

## Literatuur

N.b.

## Waardering

Het pand dateert uit 1920 en past wat schaal betreft goed in de straatwand. Het pand is wat betreft de hoofdvorm en architectuur goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de ligging aan de straat met tuin en de goed bewaard gebleven architectuur van het rijtje woningen binnen de straatwand. Het hekwerk valt buiten de bescherming.

Het object Kraakselaan 4 is van belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde. Het huis is architectuurhistorisch van belang als onderdeel van een rij van drie huizen daterend uit het eerste kwart van de twintigste eeuw uitgevoerd in rationele trant. Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de architectonische en ruimtelijke relatie met de naastgelegen woning op nummer 6 en de dubbele woning Julianastraat 2-4 die samen met de in 1982 gesloopte woningen Julianastraat 1-27 en 6-36 deel uitmaakten van het zelfde woningbouwproject uit 1920.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als bewaard gebleven rij burgerwoningen, deel uitmakend van een groter stedenbouwkundig project uit het eerste kwart van de twintigste eeuw.